

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

9. De Conjugio Servorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

Utrum autem hoc impedimentum contrahatur etiam ab ignorantibus invincibiliter, colligi poterit ex iis, quae inferius ad Tit. de Consanguinitate & affinitate. §. 2. n. 17. dicuntur.

TITULUS VIII.

De Conjugio Leprosarum.

Morbus contagiosus scilicet lepra, morbus gallicus &c. ex magis communi DD. sententia est causa separationis quoad cohabitationem; si iudicio Medicorum probabile corporis periculum alteri coniugi immincat: quia naturalis aequitas dicitur, ne matrimonii obligatio eo usque extendatur contra verisimilem intentionem contrahentium. Videtur quidem adversari difficultis text. in c. 2. h. tit. ubi Pontif. firmiter inquit, sive uxorem leprosam sive uxorem leprosam si contraxerit, & infirmus a sano carnale debetum exigit, generis alii precepto Apostoli quod exigitur est servendum, cuius precepti nulla in hac casu exceptio invenitur. Verum, ut interpretatione legum & Canonum aequitas rigori praeferatur. l. p. c. 1. §. C. de Judic. potest hic text. intelligi cum Barb. in d. c. 2. quando iudicio Medicorum non est valde notabile periculum, sicut ordinariè in familia admittente virum morbosum contingere aiunt: vel de casu, quo morbus ante matrimonium non fuit ignoratus, & proinde eo non obstante coniuges, se ad cohabitationem obligasse tenentur: nam leprosis non est interdictum matrimonium contrahere, & licet nemo sit dominus membrorum suorum, l. liber homo. 13. ff. ad Leg. Aquil. ideoque ad actuale membri amissionem se nequeat obligare, ad periculum tamen corporale se obligare quandoque non est prohibitum, ut

in militibus, nautis, aliisque similibus quotidianum est.

TITULUS IX.

De Conjugio Servorum.

SUMMARIA.

1. Servi, qui dicantur.
2. Servitus an etiam hodie inter Christianos locum habeat.
3. Homines proprii qui dicantur.
4. Servi an & qualiter possint Matrimonium contrahere.
5. Error in qualitate servili cit magis irritare possit Matrimonium, quam in alia.

Servorum appellatione in iure non veniunt famuli nostri temporis, qui nobis pro certa mercede vel gratis interserviunt, & verè liberi sunt, sed illi, qui ex iure gentium, vel civili alieno dominio contra naturalem libertatem subiciuntur, ita ut ad instar aliarum rerum nostri patrimonii possideri, vendi & alienari possunt, & si olim habebantur, qui in bello capti erant: unde & mancipia quasi manu capti dicebantur, & qui deinde ex huiusmodi captis ancillis nascebantur, licet ex congressu hominis liberi, etenim conditionem suae matris & statum servilem induebant, ut prolixè tradunt Interpretes in tit. Instit. de Jure Personarum. Hodiè verò inter Christianos generali consuetudine servitus sublata est, ita ut capti in bello inter Christianos gesto non fiant propriè capientium servi; tum ob dignitatem Christiani Nominis & honorem ac memoriam libertatis, quâ nos Christus donavit: tum quòd bella inter Christianos Principes, adeoque inter cives Romanos gesta potius bella intestina censeri debeant, in quibus capti nec olim servi efficiebantur. In bello tamen, quod contra Turcas & Barbaros geritur, adhuc hodiè servituti locus est, ad tamen inter jus antiquum & hodiernum differentia constituta, quòd olim Romani

capti ab hostibus etiam apud Romanos pro servis habiti fuerint, & si testamentum apud hostes fecissent, id nullum & irritum censetur: hodiè verò Christiani habent quidem captos Turcas pro servis, sed non suos Christianos captos à Turcis: quia indignum videtur, Christianum à Christiano censerì servum Turcarum & infidelium.

3. Præterea licet in nostra Germania & aliis vicinis locis reperiantur homines, qui Proprii sive vulgò *Pe'beigne* vocantur, quos aliqui adscripticios, qui scilicet fundo colendo perpetuo adscripti sunt; vel originarios, qui ex adscriptitiis nati sunt, censent, nihilominus tales homines proprii sicut & adscriptitij & originarij, licet fortassis primitus ex servis descenderint, hodie tamen verè liberi reputantur, nisi quòd majori aliqua obligatione, quàm ceteri subditi suis dominis teneantur. Sanch. *de Matrim. lib. 7. d. 19. num. 9.* Gail. *de Pignorat. Ob. serv. 8. n. 1.*

4. Porro leges quidem civiles inter servos non matrimonium, sed *contubernium* tantum agnoscunt *l. 3. C. de Incest. nupt.* attamen de Jure Canonico, quod in materia matrimoniali prævalet, verum matrimonium inter servos habetur, *c. 1. h. t.* ita ut non tantum inter servum & ancillam, vel etiam inter servum & liberam, vel contra matrimonium contrahi possit, dummodò error conditionis servilis non interveniat, sed scienter libera cum servo, aut ingenuus cum ancilla contrahat. *c. si quis ingenuus. 4. causa 29. quest. 2.* Imò nihil inter est, quoad valorem matrimonij, an dominus in matrimonium servi consenserit, vel non. *jux. c. 1. h. t.* quia matrimonium concessum est jure naturali & divino in remedium concupiscentiæ, & propagationem generis humani, quod jus dominus servo auferre non potest; cum ipsum jus Gentium, quòd servitutes intro-

duxit, non nisi salvo jure naturali & divino potestatem in servum domino dederit. Barb. *in d. c. 1. n. 2.*

Verum per talem contractum Matrimonij inter servos initi non debet etiam Domino jus suum auferri vel minui: unde ancilla, quæ servo alterius domini nuptiæ proprium dominum deserere potest, acq. maritus servo præteritum conjugii domini negligere, sed ita utrobique temperanda est, ut ex imperio & occupatio Domini servus non impediatur suo tempore ab usu matrimonij, & vicissim servus non detur uti debet matrimonio, ne Domini notabile præjudicium faciat. per textum *in sepe d. c. 1. h. t.*

Cæterum quòd ex errore in conditione servili, si scilicet putans ducere liberam, liberam, ducat ancillam vel servum, contrahi possit matrimonium, *text. est. in d. c. 1. h. t.* Quare autem magis error in conditione servili, quàm in alia qualitate, g. nobilitate, divitijs &c. concedatur contra matrimonium, hæc assignari poterunt, quia ex qualitate servili valde grave præjudicium infertur, & ipsi substantiæ & matrimonij repugnans; cum servus non possit absolutam sui corporis potestatem habere: sed tantum quatenus servituti Domini admittunt; similiter nec uxori perpetuo habitare; nec si quis ancillam ducere, proles tam ad se, quàm potius ad Dominum retineret, cum partus sequitur ventrem, & matris conditionem, ut mox dicemus.

TITULUS X. De Natis ex libero ventre

Quod partus sequatur ventrem, præterea diximus; ad eoque non casum, si mater serva fuerit, partus nascitur